

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2013 - 2016

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Talous ja elinvoima:

Nurmeksen kaupungin talous on keskimääräistä vahvemmassa kunnossa sekä konsernin että emo-kaupungin osalta. Kaupungin heikentyneitä verotuloja per asukas selittää vuonna 2016 tapahtuneet muutokset verojärjestelmässä. Kaupungin talouden kestävyyttä on kuvattu laajemmin kaupungin talousarviossa, tilinpäätöksissä ja kuukausittaisissa talousraporteissa.

Kaupungin väestö on pienentynyt koko hyvinvointisuunnitelmakauden ajan. Kuntien välisessä nettomuutossa on suuria vuosittaisia eroja, valtuustokaudella nettotappio oli pienimmillään vuonna 2013 -45 ja suurimmillaan vuonna 2014 -72. Syntyvyys on valtuustokaudella ollut keskimäärin 62 ja kuolleisuus 121 kun vuotta 2016 ei huomioida. Nurmeksen huoltosuhde on heikentynyt suunnitelmakauden ajan. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaisesti huoltosuhde tulee olemaan yli 100 vuonna 2023.

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet:

Lasten, varhaisnuorten ja lapsiperheiden terveyttä ja hyvinvointia on tarkasteltu sähköisen hyvinvointikertomuksen indikaattoreiden, kuten 8.-9.-luokkalaisten kouluterveyskyselyn v.2013, valossa sekä kokemustietona tämän ikäryhmän kanssa toimivilta ammattilaisilta.

Perusasiat nuorten elämässä ovat suurimmalla osalla kunnossa. Kouluterveyskyselyn mukaan nuorten tuntema yksinäisyys ja vanhemmuuden puute ovat vähentyneet. Tukevia palveluita on saatavilla, kuten koulukuraattorin ja koulupsykologin vastaanotot. Ongelmat pyrkivät kasaantumaan tiettyihin perheisiin.

Elintavat ovat tupakoinnin ja humalajuomisen suhteen parantuneet. Tupakointi ja alkoholin käyttö ovat vähentyneet, myös nuorten alkoholi- ja huumeidenkäytöt tuntuvat vähentyneen ja siirtyneen vähän vanhempiin ikäluokkiin. Nurmeksessa useimmat nuoret tekevät Selvä sopimuksen 7. luokalle tullessaan, jossa he sitoutuvat päihteettömyyteen yläkoulun ajaksi. Sopimuksen osapuolina ovat nuori, vanhemmat ja nuorisotoimi.

Nuorten ylipaino lisääntyi vuosien 2010 ja 2013 kouluterveyskyselyjen välillä, mutta kouluterveydenhoitajan mukaan nuorten ylipainon kasvu on tasaantunut. Ylipaino nuorilla voi olla rajua, tässä ikäluokassa ylipainoa on enemmän pojilla.

Harrastusten suhteen on kahtiajakautumista, osalla on harrastuksia, osalla ei mitään. Koulu pyrkii kerhotoiminnalla tukemaan lasten ja nuorten harrastuksia. Myös kansalaisopistossa on lasten ja nuorten ryhmiä. Kirjaston toimintaa esitellään koululaisille. Nurmes on mukana TUHAT-hankkeessa, jossa tavoitteena on vähentää pohjoiskarjalaisten lasten ja nuorten fyysistä passiivisuutta kehittämällä alueen harrastustoimintaa ja lisäämällä oppilaiden liikkumista niin koulupäivän aikana kuin vapaa-ajallakin. Sporttikummitoiminta pyrkii löytämään harrastamattomille liikuntaharrastuksen. 7-16 vuotiaalle on liikunnan juniorikortteja, tähän on varattu rahaa vuonna 2016 29 000 €. Myös toimeentulotuen erilaisilla muodoilla on mahdollisuus harkinnanvaraisesti saada tukea lasten harrastustoimintaan.

Kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden ja koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastukset aloitettiin vuonna 2016.

Kouluterveydenhoitajan tietoa alakoululaisten hyvinvoinnista: Alakoululaisten terveys hyvällä tasolla, yksinäisyys on pienentynyt ja suhde vanhempiin on hyvä. Alakoululaisista harrastaa säännöllisesti 10-15 % ikäluokasta, harrastusmahdollisuuksia löytyy myös tämän ikäisille.

Lapsiperheiden arjen tueksi on mahdollisuus saada perhetyöntekijä. Kodin ulkopuolelle sijoitettuja 0 - 17-vuotiaita oli 2 % vastaavanikäisistä (vuoden 2014 tieto), mikä korkein määrä vertailukaudella. Lastensuojelullisten tukitoimien piirissä olevien määrä on noussut. Erikoissairaanhoidon lastenpsykiatrian käynnit laskivat, mutta hoitopäivät lisääntyivät.

Nuoret ja nuoret aikuiset:

Kouluterveyskyselyn 2013 tietoja tässä ikäryhmässä on saatavissa vain ammattiin opiskelevien osalta. Ammattiin opiskelevien nuorten päihdekäytössä on tapahtunut muutoksia niin, että humalajuominen on hieman vähentynyt, vaikka on edelleen korkea. 35,1 % vastasi olevansa tosi humalassa ainakin kerran kuussa. Tupakointi on edelleen lisääntynyt, 41 % tupakoi päivittäin. Myös nuuskaaminen lisääntyy. Tässä ikäryhmässä yleinen ilmiö on ollut suuri terveysero lukiossa opiskelevien ja ammattiin opiskelevien kesken. Kokemustieto kertoo, että esim. tupakointi on vähentynyt ammattiin opiskelevien keskuudessa viimeisten vuosien aikana.

Terveydentilansa hyväksi kokevien määrä on lisääntynyt, toisaalta ylipaino on myös lisääntynyt ja liikkumattomien määrä kasvaa. Yksinäisyys nuorten keskuudessa on puolittunut. Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien 16-24 vuotiaiden määrä on pienesti lisääntynyt. Erikoissairaanhoidon nuortenpsykiatrian käynnit lisääntyivät vuoteen 2014 ja pysyivät samalla tasolla vuonna 2015. Nuortenpsykiatrian hoitopäivät taas laskivat.

Poliisin tilaston mukaan nuorten yhteenlaskettu rikosten määrä on laskenut vuodesta 2013 merkittävästi. Vuonna 2013 nuorten tekemiä rikoksia oli yhteensä 364 ja vuonna 2015 269. Vuoden 2016 tammi-elokuussa nuorten rikoksia oli 91. Kuitenkin alle 15 vuotiaiden rikosten määrä lisääntyi 2013 - 2015 21 rikoksesta 43 rikokseen. Alkuvuoden 2016 tilasto osoittaa erittäin positiivisen

muutoksen tässä ikäryhmässä, rikoksia oli 3.

Vuonna 2014 työttöminä 18-24 vuotiaista nuorista oli 20,4 %. Vuonna 2015 vastaava prosenttiluku oli 21. Vuoden 2015 lopussa alle 25-vuotiaita työttömänä oli 105 nuorta ja 2016 vuoden heinäkuussa 88 nuorta. Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorien määrä on pysynyt lähes samalla tasolla viime vuosina ja oli vuonna 2014 8 % (49 nuorta) 17-24-vuotiaista. Vuonna 2015 etsivä nuorisotyö tavoitti 35 nuorta ja Apajan toimintaan osallistui 50 nuorta. Vuoden 2016 alkupuoliskolla etsivä nuorisotyö on tavoittanut 17 nuorta ja Apajalla on ollut 31 nuorta. Ohjaamo-toimintamalli alkoi vuonna 2016 ja tarjoaa kevyimmän tukimuodon nuorille. Toimeentulotukea saaneiden nuorten määrä on lisääntynyt.

Työikäiset:

Nurmeslaiset jäävät eläkkeelle keskimäärin 60-vuotiaina. Työkyvyttömyyseläkkeellä olevien määrä on vähentynyt. Muutos on ollut positiivinen sekä mielen terveyden ja käyttäytymisen häiriöiden että tuki- ja liikuntaelinsairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavilla. Vuonna 2015 työikäisten avohuollon lääkärikäynnit olivat 3878 / 1000 vastaavanikäistä.

Päihdehuollon avopalveluissa olleiden asiakkaiden määrä väheni. Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastolla hoidettavien määrää määrä on ollut kasvussa viime vuosina.

Nurmeksessa on hyvin harrastusmahdollisuuksia ja kulttuuritarjontaa työikäisille. Tulevassa kyselyssä selvitetään kohtaavatko ne kuntalaisten odotukset.

Ikäihmiset:

Täyttä kansaneläkettä saavien määrä vähenee edelleen kuten muuallakin Suomessa.

Vuonna 2015 säännöllisen kotihoidon piirissä 75 vuotta täyttäneistä oli 15,1 %, mikä vastaa valtakunnallista suositusta. Kotona yli 75 vuotiaista asui 88,5 %, heistä yksin asui 57,8 %. Tehostetussa palveluasumisessa asui yli 75 vuotiaista 11 %, tämä luku on noussut viime vuosina. Vastaavasti laitosasumisen määrä on laskenut ja oli 0,4 % vuonna 2014.

Kotona asumisen mahdollisuutta tuetaan esimerkiksi korjausavustuksilla ja hissittömiin taloihin on mahdollisuus hakea ARAn hissirakentamisen avustusta.

Liikuntaan ikäihmisiä kannustetaan seniorikortilla ja ohjattuja liikuntaryhmiä on eri tahojen järjestäminä.

HEHKO-kuntoneuvolaan kutsutaan 75-vuotiaat ja niihin on osallistuttu aktiivisesti. Myös kuntouttavaan päivätoimintaan ovat paikat lisääntyneet.

Kulttuuritarjonta Nurmeksessa on laajaa ja avointa kaikenikäisille. Kansalaisopiston toimintaan osallistui eläkeläisiä ja senioreita 400 henkilöä.

Vapaaehtoisten määrä vanhustalueluista tukemassa on laaja. Ystävänpysäkillä on kirjautunut 100 henkilöä vapaaehtoistyöhön. Ulkoiluystäviä ikäihmille on koulutettu noin 30, joista osa toimii säännöllisesti ulkoilussa avustajina.

2 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

3 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Nurmeksen kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja hyvinvointia edistävien palveluiden kehitys on ollut kaksijakoista.

Nuorten osalta hyvinvointierot ovat kasvaneet ja yhä useampi nuorista tuntee olonsa keskinkertaiseksi tai huonoksi, mutta useat perinteiset negatiiviset indikaattoritiedot, kuten alkoholin ja tupakan käyttö nuorten keskuudessa ovat vähentyneet.

Kouluterveydenhoitajan tietojen mukaisesti alakoululaisten terveys on hyvällä tasolla. Nuorten tekemien rikosten määrä on laskenut tarkastelujaksolla. Kuluvan valtuustokauden tuloksien perusteella tulevan kauden hyvinvointisuunnitelmassa on painotettu lasten ja nuorten liikunnan edistämistä.

Työttömien määrä on kasvanut valtuustokaudella ja kävi korkeimmillaan vuosien 2015 ja 2016 vaihteessa 664 työttömässä.

Työttömyyden hoidon tukitoimet olivat tällöin alhaisella tasolla. Tulevassa hyvinvointisuunnitelmassa työllisyyden hoito ja erityisesti nuorisotyöllisyyden ehkäisy tukitoimenpiteet ovat yhtenä painopisteenä.

Nurmeksessa järjestetään hyvinvointikertomuksen mukaisesti runsaasti erilaisia vapaa-ajan kulttuuri- ja liikuntatoimintaa eri ikäryhmille.

Tulevan valtuustokauden hyvinvointisuunnitelman painopisteita yhdistää ihmisten toimintakyvyn edistäminen vapaa-ajanpalveluiden ja esteettömien mahdollisuuksien turvaamisella.

Tulevan kauden suunnitelmassa on kiinnitetty edelliskautta enemmän huomiota hyvinvointisuunnitelman hyödyntämiseen osana kuntasuunnittelua ja toimenpiteiden ennakoarviota.

Uuden valtuustokauden hyvinvointisuunnitelmaa päivitetään uuden valtuuston hyväksytyä tulevan valtuustokauden kuntastrategian.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2017 - 2020

4 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Nurmeksen kaupungin valtuustostrategia päivitetään syksyllä 2017.

Nurmeksen 4U -strategian kausi on 2013-2016. Tämän strategisina päämäärinä ovat olleet:

1. Pielisen Karjalan SOTE-perustaso tuottaa laadukkaita palveluja myös muille kunnille (Kuhmo, Rautavaara).
2. Laadukas varhaiskasvatus, perusopetus ja toisen asteen koulutus edistävät lasten ja nuorten hyvinvointia ja jatko-opiskelumahdollisuuksia.
3. Nurmes on Pielisen Karjalan logistinen keskus.
4. Vetovoimainen Nurmes.
5. Pielisen Karjalaan rakentuva uusimuotoinen kunta.

Kuntastrategian mukaisesti kunnan tasapainoisen kehityksen mittarina toimii jatkossa yhä enemmän hyvinvointikertomus. Se on väestöterveyden kokonaiskuva myös Nurmeksen osalta. Onnistunut kuntastrategia kohentaa koko kunnan väestöterveyttä ja elämänlaatua sekä aktivoi kaikkia kunnan toimijoita esimerkiksi yhdistystoiminnan kautta osallistumaan ja pääsemään osalliseksi.

5 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

Henkilöstöstrategia

Hallintosääntö

Nurmeksen kaupungin liikuntastrategia

Nurmeksen kaupungin strategia 2013-2016, 4U-Nurmes

Varhaiskasvatusstrategia

Pielisen Karjalan seudullinen hankintastrategia (PIKES Oy)

Nurmeksen ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelma vuoteen 2020

Nurmeksen kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma

Nurmeksen esiopetussuunnitelma

Nurmeksen lukion opetussuunnitelma

Tasa-arvosuunnitelma, TÄMÄN päivittämisestä päätetty 12.5.2016 YSTK § 18

Työsuojelun toimintaohjelma

Työterveyshuollon toimintasuunnitelma

Työterveyshuollon järjestämisuunnitelma

Henkilöstön koulutussuunnitelma

Koulujen työsuunnitelmat (Porokylä, Lukio, esiopetus, peruskoulu, pienluokat)

Nurmeksen kaupungin tietoturvasuunnitelma

Varhaiskasvatusten toimintasuunnitelmat

Nurmeksen kaupungin operatiivinen valmiussuunnitelma

Jätepoliittinen ohjelma

Nurmes-konsemin työllistämistöiden työohjelma

Nurmeksen kaupungin kotouttamisohjelma

Kiinteistökohtaiset pelastautumissuunnitelmat

6 Hyvinvointisuunnitelma

Painopistealue ja kehittämiskohde/kohteet

1)

Työllisyyden edistäminen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Kaupungin työllisyystoiminnan vakiinnuttaminen	Nurmes solmii yhteistyösopimuksia työllisyyttä edistävien tahojen kanssa työllisyystoiminnan järjestämisestä. Vastuutaho: Keskushallinto	Työllisyydenhoidon kokonaisuuden määrärahat 1,1 miljoonaa. Työmarkkinatuen kuntaosuus on käytettävissä työllistämistoimenpiteisiin jos vaikutus on kuntaosuuksia vähentävä	Työllistämistoimenpiteissä olevien määrä Maksetun kuntaosuuden määrä
	Kaupungin omissa yksiköissä ja Siun sotella toteutettu työllistäminen hyödyttää kaupunkia ja työllistettyjä Vastuutaho: Kaupungin hallintokunnat ja Siun sote	Työllisyystoiminnan määrärahat ja työllisyysohjaaja	Työyksiköiden tarjoamien työllistämipaikkojen määrä Työllistettyjen jatkolukujen määrä Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä
Nuorten työllistämisen tukeminen	Nuorten kesätyösetelit laajassa käytössä Vastuutaho: Vapaa-aikapalvelut	Kesätyösetelien resurssointi 26.000 € v. 2017	Kesätyösetelien määrä
	Jatko-opiskelupolkujen parantaminen Vastuutaho: Keskushallinto, lukio, yläaste, Apaja ja työllisyysohjaaja	Työllisyysohjaaja, opinto-ohjaus ja yhteistyöverkosto	Jatko-opintoihin tai suoraan työllistyvien toisen asteen opiskelijoiden määrä Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta HYTE-kriteeri Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat HYTE-kriteeri
	Nuorten yritysseteleillä tuetaan nuorten yrittäjyyttä Vastuutaho: Sivistystoimi	Yritysseteleihin varattu määräraha ja toteuttamisen määrärahat 4H:n kautta. Lisäksi kaupungin oma tiedotustoiminta	Yrityssetelien määrä
	Apajan tukee nuorten elämää tarjoamalla monipuolista toimintaa Kaupunki tukee etsivän nuorisotyön toimintaa	Kaupungin tuki Hyvärilän Apajalle ja etsivälle nuorisotyölle	Apajan toimintaan osallistuvien määrä Apajan asiakkaiden jatkolukujen laatu

	Vastuutaho: Hyvärilä, sivistystoimi		Etsivän nuorisotyön tavoittamat nuoret
Työikäisten työkyvyn säilyttämiseen ja vahvistamiseen tähtäävien toimien kehittäminen	Kaupungin henkilöstöstrategian toimenpiteiden toteuttaminen Vastuutaho: Henkilöstöhallinto, hallintokunnat	Työyhteisöjen omat resurssit	Henkilöstöstrategian arviointimittarit
	Työikäisten omaehtoinen liikunta lisääntyy Vastuutaho: Liikuntatoimi	Kaupunkikonsemmien liikuntapaikat	Liikuntapaikkojen käyttömäärät
	Kaupunki tukee urheiluseurojen ja yhdistyksien toimintaa Vastuutaho: Sivistyspalvelut	Yhdistysten avustusmäärärahat	Jaettujen avustusten määrä
Työttömien ja työttömyysuhan alla olevien henkilöiden työllistymismahdollisuuksien parantaminen	Kaupungin työllisyyspalvelut parantavat työllistymismahdollisuuksia Vastuutaho: Keskushallinto ja hallintokunnat	Työllisyystoimien määrärahat Työllistettyjen terveystarkastukset	Työllistymistä edistävässä tukitoimissa olevien määrä
	Työttömien ohjauspalveluiden parantaminen Vastuutaho: Keskushallinto, hallintokunnat ja työllisyysohjaaja	Yhteistyö työllisyystoimijoiden kanssa.	Työttömät, % työvoimasta Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä HYTE-kriteeri
	Työttömien terveystarkastuksien osallistumista parannetaan Vastuutaho: Siun sote	Työttömien terveystarkastuksien määrärahat	Työttömien terveystarkastuksissa käyneiden määrä Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä HYTE-kriteeri
	Nurmeksien Ohjaamo-palvelut ovat toiminnassa Vastuutaho: Työllisyystoimijat ja Apaja	Työllisyystoimijoiden yhteistyötoiminta ja resurssointi Ohjaamoon	Ohjaamon vaikuttavuusarviointi

2)

Kaupungin hyvinvointityön roolin selkeyttäminen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Päätöksenteon terveys- ja	Hyvinvointisuunnitelman tavoitteet huomioidaan talousarvion laadinnassa ja investointiohjelmassa	Hallintokuntien resurssit	Hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden toteutuminen

hyvinvointivaikutusten ennalta-arvioinnin kehittäminen	Vastuutaho: Hallintokunnat		Hyvinvointisuunnitelman tavoitteet huomioidaan talousarvion laadinnassa, kyllä/ei HYTE-kriteeri Kuntalaisten hyvinvoinnista raportoidaan kerran vuodessa luottamushenkilöille, kyllä/ei HYTE-kriteeri
	Laaditaan paikallinen turvallisuussuunnitelma	Keskushallinnon valmisteluresurssi	Laadittu ja hyväksytty paikallinen turvallisuussuunnitelma, kyllä/ei HYTE-kriteeri
	Hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan myös tarkastuslautakunnassa, HYTE-kriteeri	Tarkastuslautakunnan resurssit	Tarkastuslautakunnan arvioinnin määrä
	Nurmes hyvinvointityön vastuu jakaantuu kaikille hallintokunnille ja sitä johtaa kaupunginhallituksen alla kaupunginjohtaja, hyvinvointijohtaja ja talousjohtaja. HYTE-kriteeri	Kaupunginjohtajan työpanos	Hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden toteutuminen
Kuntalaisten tyytyväisyyden mittaaminen Nurmeksen elinoloihin	Osallistutaan laajaan kuntalaisten tyytyväisyyttä mittaavaan tutkimukseen hyvinvointisuunnitelmakauden aikana Vastuutaho: Keskushallinto	Kaupunginhallituksen kehittämistoiminnan määräraha	Kyllä/ei ja kyselyn tulokset
Asukkaiden kuuleminen ja huomioiminen palvelujen kehittämisessä	Nurmeksessa toimii nuorisovaltuusto, ikäihmisten neuvosto, vammaisneuvosto Vastuutaho: Keskushallinto ja nuorisotoimi	Keskushallinnon henkilöresurssit Nuorisopalvelut	Kunnassa toimii hallituksen tai valtuuston asettama lapsiparlamentti ja/tai nuorisovaltuusto ja vammais- ja vanhusneuvosto (TEA-viisari, Kuntajohto) HYTE-kriteeri Kuntalaiset osallistuvat palveluiden kehittämiseen ja suunnitteluun asiakasraatien tai foorumien kautta (TEA-viisari, Kuntajohto) HYTE-kriteeri
	Nurmeksen kaupungilla on järjestöyhdyshenkilö Vastuutaho: Sivistyspalvelut	Järjestöyhdyshenkilön resurssit	Kyllä/ei
	Hyvinvointia edistävän elinympäristön mahdollistaminen maankäyttöratkaisuilla sekä suunnitelmia toteutettaessa. Terveellinen, turvallinen ja viihtyisä elinympäristö osallistavan kaavoituksen, suunnitteluprosessien sekä lupamenettelyjen kautta Vastuutaho: Maankäyttö Kaupunkirakennetta koskevissa päätöksissä tehdään hyvinvointia koskeva ennakkovaikutusten arviointi Vastuutaho: Tekninen virasto	Maankäytön henkilöresurssit ja asiantuntijapalvelujen määrärahat	Kaavoitusohjelman toteutuminen, suunnitelmien toteutuminen sekä toteuttamisen ja ylläpidon seuranta Ennakkovaikutusten arvioinnin tekeminen

3)

Perheiden hyvinvoinnin tukeminen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Vanhempien jaksamisen tukeminen	Sivistystoimi, siun sote		<p>Vanhemmuuden puutetta, % 8. ja 9.luokan oppilaista</p> <p>Vanhemmuuden puutetta, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista</p> <p>Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä</p> <p>Yksinhuoltajaperheet, % lapsiperheistä</p>
Lasten ja nuorten terveiden elintapojen tukeminen	<p>Sporttikummitoiminta</p> <p>Koulun välituntiliikunnan kehittäminen</p> <p>Kirjastopalvelut järjestävät terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä tapahtumia</p> <p>Aikuisille suunnatut liikuntaryhmät</p> <p>Vastuutaho: Sivistyspalvelut</p>	Vapaa-aikapalveluiden, koulutuspalveluiden ja kirjaston resurssit	<p>Toiminnan laajuus</p> <p>Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa (TEA-viisari, Liikunta) HYTE-kriteeri</p> <p>Kohdennettuja liikumisryhmiä järjestetään liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella olevat lapset ja nuoret (TEA-viisari, Liikunta) HYTE-kriteeri</p>
	Kouluissa ohjataan terveellisiin elämäntapoihin kouluruokailun, opetuksen ja hyvinvoinnin edistämisen kautta	Koulujen ja ruokahuollon resurssit	<p>Oppilaita aktivoidaan koulumatkaliikuntaan (TEA-viisari, Liikunta) HYTE-kriteeri</p> <p>Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit (TEA-viisari, Liikunta) HYTE-kriteeri</p> <p>Koulussa noudatetaan kouluruokailusuositusta (Valtion ravitsemusneuvottelukunta 2008) koululounaan ja välipalojen järjestämisessä (TEA-viisari, Liikunta) HYTE-kriteeri</p> <p>Koulun opetussuunnitelmassa kuvataan kouluruokailun järjestämisessä tehtävä yhteistyö ruokailussa vastaavan henkilökunnan kanssa, kyllä/ei HYTE-kriteeri</p> <p>Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista HYTE-kriteeri</p> <p>Ylipaino, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista</p> <p>Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista</p> <p>Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista HYTE-kriteeri</p> <p>Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista HYTE-kriteeri</p>
	Nurmeksessa toteutetaan poikkihallinnollista yhteistyötä liikunnan edistämiseksi		<p>Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat ovat osallistuneet lautakuntapäätösten vaikutusten ennakoarviointiin (EVA). HYTE-kriteeri</p> <p>Kunnassa toimii poikkihallinnollinen työryhmä, jossa käsitellään liikunnan edistämistä HYTE-kriteeri</p>

	Lasten ja nuorten kulttuuritapahtumien toteuttaminen Vastuutaho: Kulttuuripalvelut	Tapahtumien määrärahat	Tapahtumien ja osallistujien määrä
Turvallisen aikuisen olemassa olo/ löytyminen jokaiselle lapselle ja nuorelle	Avoimen päiväkodin ja kerhotoiminnan laajentaminen	Pikku-Kaarlen päiväkoti	Toiminnan käynnistyminen
	Opettajien, psykologin ja kuraattorin henkilöstömitoitus vastaa oppilas- ja opiskelijamäärää Varhaiskasvatuksen hoitomuoto pyritään järjestämään perheen ensisijaisen tarpeen mukaan	Sivistystoimen ja Siun soten resurssit Hoitopaikkojen kysyntää vastaava resurssointi	Vähintään 16 tuntia viikossa työskentelevien opettajien lukumäärä/100 oppilasta HYTE-kriteeri Koulupsykologin työpanos/100 oppilasta HYTE-kriteeri Koulukuraattorin työpanos/100 oppilasta HYTE-kriteeri Vanhemmuuden puutetta, % 8. ja 9.luokan oppilaista Perheistä 75% saa hoitopaikan ensijaisen toiveen mukaisesti
Heikommassa asemassa olevien lapsiperheiden palveluiden kehittäminen	Koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten tavoittaminen Nuorten työllisyyspalvelujen kehittäminen ja harjoittelumahdollisuuksien tarjoaminen	Apajan ja nuorisotyön resurssit	Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä HYTE-kriteeri Nuorisotyöttömyys Työpajatoimintaan osallistuvien määrä
	Kolmiportaisen tuen toimintojen kehittäminen Vastuutaho: Sivistyspalvelut	Tukitoimien resurssointi	Perusopetustilaston mukainen tukitoimien resurssi
	Laadukas neuvolatoiminta Vastuutaho: Siun sote	Siun soten resurssit	Perhetyöntekijän toiminnan laajuus Neuvolan toiminnan laajuus
Nurmeksen järjestämä koulutus on laadukasta ja hyvinvointia edistävää	Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden ja koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus tehdään koulussa kolmen vuoden	Sivistystoimi	Tarkastus tehty kyllä/ei HYTE-kriteeri

4) Ikäihmisten hyvinvoinnin lisääminen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Ikäihmisten toimintakyvyn säilyttäminen ja hyvinvoinnin edistäminen	Nurmes jakaa seniorikortteja ikääntyneille asukkailleen Vastuutaho: Vapaa-aikapalvelut	Seniorikortin määrärahat	Jaettujen korttien määrä Kortin kautta osallistuneiden määrä Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä
	Koulutetaan säännöllisesti ulkoiluystäviä Kaupunki tukee	Kaupungin hanketoiminnan resurssit	Toteutuneet koulutukset ja koulutettujen määrä

	ulkoiluystäväkouluttajien koulutusta		
	Ikäihmisille kulttuuritoiminnan tarjoaminen	Tapahtumiin varatut määrärahat	Tapahtumien ja osallistujien määrä
	Taloyhtiöiden liikuntaryhmät ja muut ohjatut liikuntaryhmät Vastuutaho: Vapaa-aikapalvelut, Siun sote	Vapaa-aikapalvelun ohjausresurssi	Ryhmiä lukumäärä ja osallistujamäärä
	Nurmeeseen toteutetaan liikuntapuisto Vastuutaho: Liikuntatoimi	Liikuntapuiston määrärahat	Toteutuu kyllä/ei
Ikäihmisten todellisen palvelutarpeen huomioiminen palveluiden järjestämisessä	Tavoitellaan että Siun sote ja maakuntahallinto jatkaisivat hyvinvointia edistävien kuntoneuvolakäyntien toteuttamista Vastuutaho: Siun sote, Siun soten paikallinen neuvottelukunta	Siun soten resurssointi	Toteutuu kyllä/ei
	Kaupunki huolehtii soten käyttämistä toimitiloista niin että toimintaa voidaan turvallisesti ja laadukkaasti tiloissa toteuttaa Vastuutaho: Toimitilat	Kiinteistönhoidon resurssit sekä korjaus- ja rakennusinvestoinnit	Nurmeksessa olevien sote-palveluiden määrä
Esteettömän asumisen ja liikkumisen kehittäminen	Kaupungin hissiavustuksien myöntäminen, 10% avustuskelpoisen remontin kokonaishinnasta Vastuutaho: Tekninen virasto	Hissiavustuksien määrärahat	Myönnettyjen avustusten määrä
	Nurmeksen vuokratalot oy:n rakentaa uuden vuokrakerrostalon joka osaltaan edesauttaa esteetöntä asumista Vastuutaho: Nurmeksen vuokratalot oy	Nurmeksen vuokratalojen toiminta	Vuokrakerrostalon toteutuminen kyllä/ei
	Esteettömyyden edistäminen liikkumisessa ja kaupungin palveluissa	Katujen kunnossapidon resurssit. Kiinteistönhoidon	Tehdyt esteettömyystoimet. Viisaan liikkumisen suunnitelma/toimenpide esitysten toteutuminen (http://www.itatoimija.fi/tiedostot/PiKa_visas_2016/Toimenpiteet.pdf)

	<p>Kaupungin omien asunotaneerauksien ja kunnostuksien yhteydessä ko. tilojen teko esteettömiksi ja vanhusasukkaita huomioiviksi .</p> <p>Sujuvien kevyen liikenteen väylien toteuttaminen</p> <p>Maankäytön suunnittelu mahdollistaa esteettömän rakentamisen</p> <p>Vastuutaho: Hallintokunnat</p>	<p>resurssit sekä korjaus- ja rakennusinvestoinnit</p> <p>Kaupungin palveluiden internet-sivujen päivitys</p>	<p>Kaatumisiin ja putoamiseen liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä /10 000 vastaavanikäisistä, HYTE-kriteeri</p>
	<p>Nurmeksessa toimii kutsuohjattu reittiliikenne Katuri</p> <p>Vastuutaho: Keskushallinto</p>	<p>Joukkoliikenteen resurssit</p>	<p>Katurin käyttäjämäärät ja asiakastyytyväisyys</p>
<p>Säännöllisen kotihoidon varmistaminen sitä tarvitseville</p>	<p>Siun sote toteuttaa laadukasta kotihoitoa</p> <p>Vastuutaho: Siun sote</p>	<p>Siun soten resurssointi</p>	<p>Säännöllisen kotihoidon piirissä 30.11. olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä</p>

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

Hyväksytty valtuustossa osaksi toiminnan ja talouden strategista suunnittelua 23.02.2017

7 Suunnitelman laatijat

Jussi Sallinen, puheenjohtaja

Eila Soikkeli

Armi Laukkanen

Eija Kähkönen

Kaisa Komsa-Partanen

Eira Hautanen

Eeva Ruutiainen

Riitta-Liisa Peltola

Markus Kontiainen

Anna-Liisa Lämsä

Maarit Haatanen

Leila Kärki

Pentti Niiranen, ikäänntyvien neuvosto

Paula Karjalainen, sihteeri

8 Suunnitelman hyväksyminen

Hyväksytty valtuustossa osaksi toiminnan ja talouden strategista suunnittelua 23.02.2017